

ЛІТЕРАТУРА

1. Геєць В. Спеціальні економічні зони: "чорні діри" чи точки економічного зростання? [Електронний ресурс] / В. Геєць, В. Семиноженко // Дзеркало тижня. — 2006. — № 44(623). — Режим доступу до газети : <http://www.dt.ua/2000/2020/55122/>.
2. Корецький М. Х. Інноваційний процес в АПК і перспективи його розвитку : монографія / М. Х. Корецький, О. І. Дацій. — Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2001. — 144 с.
3. Покропивний С. Ф. Регулювання територіального розвитку: стратегія і ефективність / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. — К. : КНЕУ, 2003. — 352 с.
4. Царенко О. В. Основні напрямки та заходи поліпшення державної підтримки формування конкурентних переваг підприємств легкої промисловості регіонів / О. В. Царенко // Вісник Сумського національного аграрного університету. — Суми : СНАУ, 2009. — № 1(26). — С. 371—375. — (Серія "Фінанси і кредит").
5. Уотермен Р. Фактор обновления: Как сохраняют конкурентоспособность лучшие компании / Р. Уотермен ; пер. с англ. В. Т. Рысина. — М. : Прогресс, 1988. — 368 с.
6. Чумаченко Н. Г. Очерки по экономике региона / Н. Г. Чумаченко. — К. : Наук. думка, 1995. — 338 с.
7. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер. — М. : Прогресс, 1982. — 176 с.

REFERENCES

1. Geets, V. and Seminozhenko, V. (2006), "Special economic zones: "black holes" or points of the economy growing?", *Dzerkalo tizhnya*, no. 44, available at: www.dt.ua/2000/2020/55122/ (access September 15, 2014).
2. Koretskiy, M.H. (2001), *Innovatsiyniy protses v APK i perspektivi yogo rozvitku* [An innovative process is in APK and prospects of his development], monograph, Nauka i osvita, Dnipropetrovsk, Ukraine.
3. Pokropivniy, S.F. and Kolot, V.M. (2003), *Regulyuvannya teritorialnogo rozvitku : strategiya i effektivnist* [Adjusting of territorial development : strategy and efficiency], KNEU, Kyiv, Ukraine.
4. Tsarenko, O.V. (2009), "Basic directions and events of improvement of state support of forming of competitive edges of enterprises of light industry of regions", *Visnik Sumskogo natsionalnogo agrarnogo universitetu*, vol. 1(26), pp. 371-375.
5. Uotermen, R. (1988), *Faktor obnovleniya: kak sokhranyayut konkurentosposobnost' luchshie kompanii* [Factor update: how the best companies remain competitive], Translated by Rysina, V.T., Progress, Moscow, Russia.
6. Chumachenko, N.G. (1995), *Ocherki po ekonomike regiona* [Essays on the economy of region], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.
7. Shumpeter, Y.A. (1982), *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya* [Theory of economic development], Progress, Moscow, Russia.

УДК 332.135

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЦІЛЕОРІЄНТОВАНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Рогова О.В., к.е.н., асистент

*Чернігівський національний технологічний університет
Україна, 14027, м. Чернігів, вул. Шевченка, 95*

asOVR@ukr.net

У статті розглянуто передумови розвитку транскордонного співробітництва в Україні. Проведена оцінка результативності економічного співробітництва прикордонних регіонів держави. Визначено, що основними тенденціями євро регіонального співробітництва є незначна питома вага країн-партнерів по євро регіональному співробітництву в зовнішньо-торгівельному обороті областей; відсутність додаткових інвестицій в регіони. Зроблено висновок, що діяльність у межах євро регіонів не має економічного спрямування. Зазначено сприятливі чинники для розвитку євро регіонального співробітництва України, такі як географічне положення, достатньо розвинуті двосторонні зв'язки з країнами-членами ЄС, досвід

участі в європейських програмах, перспективи посилення програми «Східне партнерство». Запропоновано залучення приватного капіталу до фінансового забезпечення регіонального розвитку у формі публічно-приватного партнерства. З'ясовано сутність поняття «публічно-приватне партнерство» в єврорегіональному співробітництві. Сформульовано, що проблемою для розширення формату публічно-приватного партнерства в співробітництві прикордонних територій України є недостатня розвиненість недержавної публічної сфери, нерегульованість питань передачі владою частини повноважень структурам громадянського суспільства та місцевому самоврядуванню. Відповідно до принципів теорії сталого розвитку, із застосуванням системного, програмно-цільового та синергетичного підходів, визначено засади публічно-приватного партнерства в єврорегіональному співробітництві. З урахуванням результатів досліджень вітчизняних науковців, обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо економічного розвитку регіонів шляхом впровадження публічно-приватного партнерства в єврорегіональному співробітництві. Запропонована послідовність проведення аналітичних процедур з формування інформаційно-методичного забезпечення реалізації єврорегіонального співробітництва та проведення процедур ідентифікації ефективності управління економічним розвитком регіону. Визначено зміст базових функцій управління суб'єктами єврорегіонального співробітництва.

Ключові слова: економічний розвиток регіонів, прикордонні території, цільові функції, єврорегіональне співробітництво, публічно-приватне партнерство.

Роговая Е.В. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ЦЕЛЕОРИЕНТИРОВАННОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ / *Черниговский национальный технологический университет, Украина*

В статье рассмотрены предпосылки развития трансграничного сотрудничества в Украине. Проведена оценка результативности экономического сотрудничества приграничных регионов государства. Определено, что основными тенденциями еврорегионального сотрудничества является незначительный удельный вес стран-партнеров по еврорегиональному сотрудничеству во внешнеторговом обороте областей, отсутствие дополнительных инвестиций в регионы. Сделан вывод, что деятельность в рамках еврорегионов не имеет экономического направления. Отмечены благоприятные факторы для развития еврорегионального сотрудничества Украины, такие как географическое положение, достаточно развитые двусторонние связи со странами-членами ЕС, опыт участия в европейских программах, перспективы усиления программы «Восточное партнерство». Предложено привлечение частного капитала к финансовому обеспечению регионального развития в форме государственно-частного партнерства. Выяснена сущность понятия «государственно-частное партнерство» в еврорегиональном сотрудничестве. Сформулировано, что проблемой для расширения формата публично-частного партнерства в сотрудничестве приграничных территорий Украины является недостаточная развитость негосударственной публичной сферы, неурегулированность вопросов передачи властью части полномочий структурам гражданского общества и местному самоуправлению. В соответствии с принципами теории устойчивого развития, с применением системного, программно-целевого и синергетического подходов, определены принципы публично-частного партнерства в еврорегиональном сотрудничестве. С учетом результатов исследований отечественных ученых, обоснованы теоретические положения и практические рекомендации по экономическому развитию регионов путем внедрения публично-частного партнерства в еврорегиональное сотрудничество. Предложена последовательность проведения аналитических процедур по формированию информационно-методического обеспечения реализации еврорегионального сотрудничества и проведения процедур идентификации эффективности управления экономическим развитием региона. Определено содержание базовых функций управления субъектами еврорегионального сотрудничества.

Ключевые слова: экономическое развитие регионов, приграничные территории, целевые функции, еврорегиональное сотрудничество, государственно-частное партнерство.

Rohova O.V. CONCEPTUAL FRAMEWORK GOAL-ORIENTED REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE / *Chernihiv National Technological University, Ukraine*

The article considers the premise of cross-border cooperation in Ukraine. The evaluation of the impact of the economic cooperation of border regions of the country was made. There was identified that the major trends of euroregional cooperation are small proportion of partner countries in Euro-regional cooperation in the foreign trade turnover of the region, absence of additional investment in the regions. It is concluded that the activity within the euroregions is not economic in nature. Pointed favorable factors for the development of euroregional cooperation of Ukraine, such as geographical location, well developed bilateral relations with EU member states, the experience of participating in European programs, enhancing the prospects of the "Eastern Partnership". Using of private capital to finance regional development in the form of public-private partnerships was proposed. Essence of concept of "public-private partnership" in euroregional cooperation was determined. Formulated that problem to extend the format of public-private partnership in cooperation of border areas of Ukraine, is the lack of development of non-state public sphere, the unresolved issues of the transfer of power to civil society and local government. According to the principles of the theory of sustainable development, using the system, program budgeting and synergistic approaches it was defined basis of public-private partnership in the euroregional cooperation. There were grounded theoretical principles and practical recommendations for economic development through the introduction of PPP in euroregional cooperation with the results of research national scientists. Sequence of analytical procedures for the formation of informational methods of

implementation of euroregional cooperation and procedures of identifying effectiveness of management by regional economic development were proposed. The content of basic functions of management by subjects of euroregional cooperation was defined.

Key words: the economic development of the regions, border areas, the objective functions, Euro-regional cooperation, public-private partnerships.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах перманентної економічної кризи, що ускладнюється кризою політичною, актуального значення набуває пошук ефективних шляхів досягнення стратегічних цілей економічного розвитку територій. В умовах обмеженості ресурсних та фінансових можливостей, що супроводжуються зниженням рівня життя населення, поряд з пошуком внутрішніх джерел інвестування соціально-економічного розвитку постає завдання формування інноваційного характеру засад взаємодії на міждержавному та міжрегіональному рівнях. У цьому контексті важливим стає розвиток співробітництва прикордонних регіонів сусідніх держав. Враховуючи той факт, що найбільш ефективною формою транскордонного співробітництва визнана діяльність у форматі створення єврорегіону, у подальшому автор вважає за доцільне використовувати термін «єврорегіональне співробітництво» (ЄРС) як такий, що комплексно і достатньо точно відповідає процесам, що генеруються в транскордонному просторі регіональними суб'єктами сусідніх держав щодо організації співпраці (обґрунтовано автором у попередній науковій праці [1]).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Вивченню та узагальненню проблем економічного розвитку регіонів та розробці стратегії комплексного просторового розвитку присвячені фундаментальні та прикладні дослідження українських учених-регіоналістів. Результати досліджень із цих питань розкрито в наукових працях О. Амоші, О. Алімова, З. Варналія, В. Гейця та ін. Із середини 90-х років минулого століття виникає значна зацікавленість учених проблематикою транскордонного співробітництва. Велику увагу цим проблемам приділяють вітчизняні вчені: П. Беленький, М. Долішній, Є. Кіш, М. Лендел, Н. Луцишин, П. Луцишин, В. Ляшенко, Н. Мікула, А. Мокій, С. Пирожков, С. Писаренко, В. Пила, Т. Терещенко, О. Чмир, І. Студенніков, І. Школа та ін. У цих роботах закладено методологічне підґрунтя для дослідження проблем формування політики транскордонного співробітництва і цілеорієнтованого економічного розвитку потенціалу господарських комплексів на мезорівні та подолання кризових явищ в економіці держави. Проте недостатній рівень розробки цієї проблематики в регіональному розрізі обумовив значущість і необхідність подальших досліджень.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Загальноновизнаним є факт того, що організація транскордонного співробітництва може бути ефективним інструментом регіонального розвитку (обґрунтовано у [2], [3]). В умовах відсутності бюджетного фінансування транскордонних проектів та недостатності і важкодоступності коштів європейських структурних фондів для єврорегіонів, що створені на території України без участі країн-членів ЄС, зростає потреба у формулюванні теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо залучення приватних інвесторів до реалізації потенціалу транскордонного співробітництва.

Відповідно, головною метою цієї статті є формування концептуальних положень цілеорієнтованого економічного розвитку регіонів України на засадах реалізації єврорегіонального співробітництва.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Слід визнати, що в разі адаптації механізмів залучення приватного капіталу до існуючої системи регулювання економічного розвитку регіонів України можна створити оптимальні умови для органічної діяльності транскордонного співробітництва та забезпечити динамічне зростання регіонів у контексті позитивних зрушень. Зазначене уможливить: подолання

міжрегіональних диспропорцій розвитку регіональних економічних систем у державі, підвищення конкурентоспроможності регіонів при реалізації євроінтеграційних намірів держави.

Тому для економічного розвитку регіонів на засадах реалізації ЄРС, важливо виявити та врахувати проблеми, які перешкоджають регіонам ефективно співпрацювати та розвивати міжгалузеву взаємодію в контексті забезпечення сталого розвитку держави. Необхідно знайти механізми подолання суперечностей попередніх і сучасних періодів, що, на думку автора, можна здійснити за використання базових положень теорії сталого розвитку регіонів. Як органічна складова загальнодержавної політики, ЄРС вихідними положеннями має економічний стан регіонів, рівень життя населення, екологічну безпеку, трудовресурсний потенціал, демографічну ситуацію.

Отже, засвідчимо, що на кордонах України створено десять єврорегіонів: «Карпатський»: Україна (Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька області), Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія; «Буг»: Україна (Волинська область), Польща, Білорусь; «Нижній Дунай»: Україна (Одеська область), Молдова, Румунія; «Верхній Прут»: Україна (Чернівецька область), Молдова, Румунія; «Дніпро»: Україна (Чернігівська область), Росія, Білорусь; «Слобожанщина»: Україна (Харківська область), Росія; «Ярославна»: Україна (Сумська область), Росія; асоціація «Чорноморський єврорегіон» Україна (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька, Донецька області, Автономна Республіка Крим, м. Севастополь), Азербайджан, Албанія, Болгарія, Греція, Грузія, Молдова, Російська Федерація, Румунія, Сербія, Туреччина; «Донбас»: Україна (Донецька, Луганська області), Росія; «Дністер»: Україна (Вінницька область), Молдова.

Вважаємо, що основними використовуваними оціночними показниками результативності економічного співробітництва регіонів у зовнішньому вимірі залишаються дані щодо стану та динаміки зовнішньоторговельного обороту та прямого іноземного інвестування. Слід зазначити, що для оцінки економічного співробітництва показники асоціації «Чорноморський єврорегіон» не братимуться, оскільки цей єврорегіон є нетиповим єврорегіональним утворенням. Результати розрахунку загального обсягу товарообороту в межах єврорегіонів наведені в табл. 1.

Таблиця 1 – обсяг загального товарообороту областей України, що входять до складу єврорегіонів*

2009			2010			2011		
Всього, млн. грн	в т.ч. з країнами-партнерами	питома вага	Всього, млн. грн	в т.ч. з країнами-партнерами	питома вага	Всього, млн. грн	в т.ч. з країнами-партнерами	питома вага
Карпатський								
5393,9	1707,18	31,7	7255,09	2246,01	31,0	10597,08	2698,12	25,5
Буг								
787,9	176,33	22,4	1063,22	245,82	23,1	1764,18	320,48	18,2
Нижній Дунай								
5458,8	249,08	4,6	7515,15	327,5	4,4	6913,34	365,86	5,3
Верхній Прут								
864,3	68,08	7,9	1499,81	94,19	6,3	2469,73	165,76	6,7
Дніпро								
641,9	225,67	35,2	731,82	512,79	70,1	1026,49	425,37	41,4
Слобожанщина								
3339,2	1164,24	34,9	3782,5	1527,45	40,4	4661	1940,37	41,6
Ярославна								
1195,68	440,95	36,9	1325,78	528,24	39,8	1960,6	707,34	36,1
Донбас								
16506,21	5138,37	31,1	24183,81	9484,79	39,2	35917,57	15263,6	2,5
Дністер								
847,1	15,1	1,8	1013,8	184,8	18,2	1142	212,7	18,6

* розраховано автором на основі даних, що містяться в щорічних статистичних збірниках України

Отже, за результатами діагностики ефективності функціонування єврорегіонів, створених за участю адміністративно-територіальних одиниць України, з'ясовано, що найбільший обсяг зовнішньої торгівлі товарами і послугами областей України з країнами-партнерами мають єврорегіони «Слобожанщина» та «Дніпро» (у 2011 р. 41,6% та 41,4% відповідно), найменший – «Донбас» та «Нижній Дунай» (у 2011 р. – 2,5% та 5,3%).

Результати обчислення обсягів взаємного інвестування українських областей з країнами-партнерами в межах діючих єврорегіонів представлені в табл. 2.

Таблиця 2 – динаміка обсягу взаємного інвестування областей України з країнами – партнерами по єврорегіональному співробітництву *

2009			2010			2011		
Всього, млн. грн	в т.ч. з країнами-партнерами	питома вага	Всього, млн. грн	в т.ч. з країнами-партнерами	питома вага	Всього, млн. грн	в т.ч. з країнами-партнерами	питома вага
Карпатський								
1827,4	250	13,7	2145,3	300	14,0	2192,4	380	17,3
Буг								
388,7	160,2	41,2	328,9	31,2	9,5	344,1	32,4	9,4
Нижній Дунай								
1007,5	15,3	1,5	1080,6	15,4	1,4	1124,9	15,7	1,4
Верхній Прут								
540,9	2	0,4	677,7	4	0,6	604,5	5	0,8
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Дніпро								
94,4	1,5	1,6	87,4	1,6	1,8	94,9	2,9	3,1
Слобожанщина								
1619,6	40	2,5	2092,9	45	2,2	2730,3	49	1,8
Ярославна								
160,9	3	1,9	246,2	3	1,2	362,3	3,5	1,0
Донбас								
6858,9	47,2	0,7	7628,4	52,7	0,7	8870,162	76	0,9
Дністер								
161,5		0,0	184,8		0,0	212,7		0,0

*розраховано автором на основі даних, що містяться в щорічних статистичних збірниках України

Отримані результати щодо обсягів взаємного інвестування українських областей з країнами-партнерами в межах діючих єврорегіонів дозволяють зробити висновок, що найбільш значним є інвестування в межах єврорегіону «Карпатський» (у 2011 році питома вага країн партнерів в загальному обсязі інвестування складала 17%), при цьому в інших єврорегіонах обсяг взаємного інвестування незначний, або зовсім відсутній («Буг» – 9,4% у 2011 р., «Дністер» – 0%, інші від 0,9% до 1,4%).

Отже, зазначимо: у зовнішньоекономічному співробітництві українських областей-учасниць єврорегіонів роль взаємодії з сусідніми країнами та їх адміністративно-територіальними утвореннями, які входять до складу єврорегіонів, є незначною; для всіх українських регіонів характерною тенденцією є, на фоні збільшення обсягів зовнішньоторгівельного обороту з сусідніми країнами, зменшення або взагалі відсутність взаємного інвестування з країнами-учасницями створених єврорегіонів. Зазначене підтверджує, що економічна складова не має достатньо ефективного розвитку в ЄРС (обґрунтовано у [4, с. 10]). Діяльність у межах єврорегіонів значного впливу на економічний розвиток регіонів не здійснює.

Останнім часом серед науковців стає поширеною думка щодо залучення приватного капіталу до фінансового забезпечення регіонального розвитку з метою забезпечення реалізації цілей державної регіональної політики.

Як свідчить дослідження тенденції щодо забезпечення цілеорієнтованого економічного розвитку регіонів із застосуванням у внутрішньому вимірі досвіду європейських країн, залучення приватного капіталу набуватиме поширення у форматі публічно-приватного

партнерства (ППП) і ставатиме домінантою ЄРС, незважаючи на відмінності ступеня застосування його елементів.

Сприятливими чинниками для розвитку ЄРС України, як зазначають дослідники, є географічне положення, достатньо розвинуті двосторонні зв'язки з країнами-членами ЄС, досвід участі в європейських програмах, перспективи посилення програми «Східне партнерство». Україна володіє значним геополітичним потенціалом для ефективного ЄРС. Так, маючи сухопутний кордон з сімома країнами, ЄРС в Україні відбувається на кордоні з країнами ЄС і на кордонах з Російською Федерацією, Республіками Білорусь та Молдова, які, своєю чергою, також мають спільні кордони з країнами ЄС. Територія та транспортні системи України відіграють унікальну транзитну роль на традиційних торговельно-транспортних шляхах через нові кордони ЄС до Сходу і вздовж них – із Півдня на Північ (обґрунтовано у роботі [5, с. 203-216]).

У той же час проблемою для розширення формату ППП в ЄРС в Україні є недостатня розвиненість недержавної публічної сфери, нерегульованість питань передачі владою частини повноважень структурам громадянського суспільства та місцевому самоврядуванню. Тому наукові дослідження вітчизняних дослідників орієнтують на необхідність використовувати наявний потенціал з урахуванням вітчизняного досвіду при послідовному залученні кращих європейських напрацювань.

Незважаючи на дискусійність та продовження досліджень, теорія ППП набула визнання, практичного застосування і сприяла вдосконаленню відносин у внутрішніх і зовнішніх соціально-економічних системах багатьох країн. Позитивний результат внутрішньодержавних апробацій застосування ППП в низці європейських країн дає підстави для вивчення можливостей використання ППП в економіці України та в зовнішніх відносинах – діяльності в міжнародних об'єднаннях, зокрема в ЄРС. ППП за застосування інноваційних підходів на двосторонньому та багатосторонньому рівнях відносин між різними суб'єктами спроможне вплинути на розширення сфер співробітництва, подолання суперечностей, зростання ефективності та підвищення рівня життя населення сусідніх регіонів різних країн.

Автор підтримує думку, що ППП є формою взаємодії на державному, регіональному, громадському, суспільному рівні різних суб'єктів за наявності спільного інтересу, що дає підстави формувати інноваційні підходи до його застосування в ЄРС, яке потребує оновлення відносин з урахуванням сучасних потреб на засадах: а) розвитку інституціональної складової співробітництва – договірної бази; б) розширення сфери обміну ресурсами між учасниками; зняття обмежень за пріоритетними секторами взаємодії; в) удосконалення характеру відносин учасників, заснованих на паритеті рівності прав та відповідальності учасників; г) наявність культури консенсусу.

Варто відмітити, що інноваційні підходи застосовуються у відповідності до форм відносин. До них відноситься: об'єднання видатків державних, регіональних та місцевих бюджетів; використання фінансів бізнес-структур; надання пільгових кредитів; часткова компенсація витрат на інноваційні проекти; надання державних гарантій, впровадження страхування інноваційних проектів; надання податкових преференцій; створення фондів стимулювання бізнесу; сприяння інформаційному супроводу проектів ППП; формування державного замовлення на продукцію, вироблену за проектами ППП; підтримка проектів з імпортозаміщення та вироблення екологічно чистої продукції; використання новітніх технологій, зокрема енергозбереження тощо.

Крім цього, зазначимо, що різним галузям національного господарства притаманні різні форми реалізації проектів партнерства. Так, у сфері природних ресурсів переважно реалізуються угоди про розподіл продукції, в транспортній сфері – концесії, в енергетиці – угоди про спільну діяльність. Головним критерієм вибору форми ППП є дотримання принципів ефективності, адекватного розподілу ризиків та соціальної спрямованості.

Узагальнюючи результати досліджень українських науковців щодо єврорегіонального співробітництва, запровадження інноваційних форм взаємодії в державному управлінні, можна зробити висновок, що в ЄРС ППП є сукупністю взаємовідносин суб'єктів, що належать до різних секторів адміністративно-територіальних одиниць сусідніх держав, на взаємовигідних добровільних партнерських засадах з метою кооперації, координації, інтеграції зусиль, ресурсів, фінансів та створення механізмів необхідних для задоволення актуальних потреб на основі договірно-правової бази та засадах довіри на неформальному рівні.

Водночас, на сьогодні наукові погляди і практичні кроки щодо застосування ППП як механізму ЄРС не однозначні і потребують уточнення відповідно до мети та задекларованих завдань. Тому на часі, з одного боку, постає завдання подальшого вивчення змісту, форм та принципів ЄРС, з іншого – практичного створення на державному та регіональному рівні умов щодо матеріалізації наукових напрацювань, вдосконалення законодавства, формування ефективних організаційно-управлінських структур, задіяння сучасних фінансово-економічних чинників, в основі яких має знаходитися ППП, оскільки воно найбільш повно, комплексно і певною мірою точно відповідає процесам, які здійснюються в європейському просторі регіональними суб'єктами сусідніх держав щодо організації співробітництва.

Отже, автор вважає за доцільне, відповідно до принципів теорії сталого розвитку, із застосуванням системного, програмно-цільового та синергетичного підходів, визначити такі засади ППП в ЄРС:

1. Активне залучення до економічного співробітництва приватного капіталу та недержавних організацій.
2. Наближення державного управління України до європейських стандартів, які засновані на системі публічного адміністрування.
3. Розширення повноважень органів місцевого самоврядування і самоуправління щодо участі в ЄРС.
4. Створення умов для інвестування спільних проектів регіонами сусідніх держав та можливостей отримання безповоротної допомоги на економічний розвиток.
5. Реформування діяльності єврорегіонів у напрямі задоволення торговельно-економічних потреб населення прикордонних регіонів.
6. Участь державного і місцевих бюджетів в ЄРС повинна ставити за мету вирішення соціальних питань та створювати преференції для отримання прибутку приватним сектором за рахунок скорочення періоду окупності проектів.

Отже, в подальшому ЄРС розглядатиметься в напрямку передачі пріоритетів приватному сектору й визначення функцій всіх інших учасників, у т. ч. й регіональних органів влади як модераторів започаткування співпраці та створення комфортних умов для бізнесу.

Отже, головним питанням ставатиме не інтеграція регіонів, а кооперація та створення спільних проектів і спільних структур приватними підприємствами. Через бізнес-сектор забезпечуватиметься прискорення соціально-економічного розвитку регіонів, реалізація потенціалу експортної спеціалізації регіонів, розвиток міжнародних зв'язків.

Статус та значення єврорегіонів змінюватиметься й вони поступово формуватимуться як реальні економічні суб'єкти міжнародних відносин. Економічна інтеграція під впливом ППП зазнаватиме швидких змін у контексті зменшення диспропорцій у розвитку регіонів та сприяння стабільності на прикордонних територіях.

Слід зазначити, що вирішення завдання формування інформаційно-методичного забезпечення реалізації ЄРС та проведення процедур ідентифікації ефективності управління економічним розвитком, потребує проведення комплексного аналізу існуючих методів та технологій. Тому необхідно виділити показники – стимулятори соціально-економічного розвитку. Отже, за результатами узагальнення та систематизації існуючої бази макроекономічних показників розвитку економіки регіонів, пропонуємо провадити аналітичні процедури в такій послідовності:

Етап 1. Загальна характеристика соціально-економічного потенціалу. Для визначення результатів реалізації регіональної економічної політики в державі доцільно визначити регіональні диспропорції розвитку. Алгоритм розрахунку базується на обчисленні розміру відхилення показників від середніх значень по Україні. Крім того, для виявлення тенденцій розвитку доцільним є аналіз темпів приросту обсягів за основними макроекономічними показниками.

Етап 2. Обчислення узагальнюючого показника рівня розвитку для забезпечення можливості проведення групування регіонів за стратегічним потенціалом економічного розвитку регіональних економічних систем.

Етап 3. Характеристика економічного співробітництва в межах євро регіонів. Зазначимо, що результатом найбільш вагомого впливу євро регіонального співробітництва є показники стану та динаміки зовнішньоторгівельного обороту та прямого іноземного інвестування. Тому розрахунок щільності зв'язків в євро регіональному співробітництві доцільно проводити на основі вказаних показників.

Етап 4. На думку автора дослідження, доцільним є проведення оцінки рівня співробітництва шляхом застосування івент-рейтингового експрес-методу оцінки рівня співробітництва суб'єктів у ЄРС на засадах ППП, який об'єднує якісну та кількісну складові і передбачає визначення рівня включення державного та приватного секторів у ЄРС, що дозволяє провадити регулювання його розвитку шляхом екстраполяції очікуваних впливів від запровадження ППП (деталізовано автором статті в попередній науковій праці [3]).

Етап 5. Розроблення принципів, форм та механізмів залучення приватного капіталу в систему ЄРС. Розроблення інвестиційних проектів та проведення розрахунку показників оцінювання ефективності проектів ЄРС.

Отже, автором сформульовано Концепцію цілеорієнтованого економічного розвитку регіонів України на засадах реалізації євро регіонального співробітництва (КЦЕРПУ) шляхом впровадження ППП.

Автор вважає за доцільне обґрунтувати основні положення КЦЕРПУ на засадах реалізації ЄРС шляхом впровадження технології ППП.

Цільова функція суб'єкта управління – досягнення бажаного стану об'єкта управління в майбутньому. Цільова функція містить у собі низку цілей, поєднаних у єдину систему, що має певну ієрархічну структуру. У загальному розумінні мета реалізації цільової функції управління економічним розвитком полягає в мінімізації показників – дестимуляторів розвитку, та забезпечення максимальних значень показників – стимуляторів розвитку.

Цілеорієнтований економічний розвиток – спрямування керівних впливів системи управління економічним розвитком в напрямку реалізації цільової функції управління.

Основними цілями державного управління економічним розвитком регіонів на теперішній час в Україні визнано ([6]): підвищення конкурентоспроможності регіонів; територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток; ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

Тому, зміст зазначених процедур доцільно розглянути в контексті реалізації визначених вище базових функцій управління суб'єктами ЄРС шляхом переорієнтації на забезпечення ефективності функціонування ЄРС за рахунок зростання рівня залучення приватного сектору. Автор вважає за необхідне зауважити, що практичним проявом ефективності функціонування ЄРС визнано кількісні та якісні зміни значень макроекономічних показників функціонування регіональних економічних систем (досліджено автором у попередній науковій праці [7, с. 300-309]). Отже:

1) функція стратегічного планування – полягає в забезпеченні оптимального розвитку ЄРС. Обумовлена необхідністю визначення довгострокових перспектив розвитку РЕС та

розроблення заходів щодо підвищення ефективності ЄРС шляхом пошуку та запровадження інноваційних форм співробітництва;

2) функція організаційна – полягає в створенні умов, розподілі обов'язків та повноважень зусиль суб'єктів управління з метою забезпечення реалізації визначених цілей. Передбачає нормативно-правове забезпечення ЄРС, надання дозволів на певні види діяльності, розроблення проектів ЄРС, відбір партнерів за проектами, укладання договорів. Особливістю цієї функції є визначення джерел фінансування проектів ЄРС (бюджетне фінансування, міжнародна фінансова допомога, приватні джерела, спільне інвестування), форм залучення приватних коштів, розподіл повноважень, прибутків та ризиків за проектами;

3) координаційна функція – створення ефективного механізму взаємодії всіх учасників ЄРС. Забезпечує удосконалення технологій управління ЄРС;

4) контрольна функція – обумовлює проведення моніторингу та оцінювання результативності та ефективності реалізації проектів ЄРС та управління контрактами. Полягає в забезпеченні досягнення визначених цілей розвитку регіональних економічних систем.

Відповідно до вищезазначених положень, визначені базові елементи КЦЕРРУ на засадах реалізації ЄРС шляхом впровадження ППП та візуалізовані на рис. 1.

Рис. 1. Архітектура та базові елементи КЦЕРРУ на засадах реалізації ЄРС шляхом впровадження ППП

ВИСНОВКИ

Отже, можемо зробити висновок: реалізація зазначених базових елементів дозволить оптимізувати зусилля, що докладаються системою державного управління економічним розвитком регіонів у контексті забезпечення цілеспрямування загальноекономічної динаміки в позитивному напрямі. Однак у подальшому особливу увагу слід звернути на: удосконалення правової та інституційної бази ППП; розроблення алгоритму визначення, відбору проектів співробітництва та укладання договорів; формування системи управління та моніторингу ефективності проектів єврорегіонального співробітництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рогова О. В. Розвиток єврорегіонального співробітництва на засадах публічно-приватного партнерства / О. В. Рогова // Інвестиції: практика та досвід. — 2013. — № 6. — С. 58—63.
2. Мікула Н. А. Транскордонне співробітництво / Н. А. Мікула, В. В. Толкованов. — К. : Крамар, 2011. — 259 с.
3. Вдовенко С. М. Транскордонне співробітництво: єврорегіон «Дніпро» / С. М. Вдовенко, Ю. С. Вдовенко, О. В. Рогова. — Чернігів : Десна Поліграф, 2012. — 248 с.
4. Рогова О. В. Економічний розвиток регіонів України на засадах реалізації єврорегіонального співробітництва : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / О. В. Рогова. — Київ, 2013. — 22 с.
5. Вдовенко С. М. Регіональне управління / С. М. Вдовенко. — Ніжин : ФОП Лук'яненко В. В. ТПК «Орхідея», 2013. — 326 с.
6. Проект Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року / Офіційний сайт Кабінету міністрів України. — Режим доступу : <http://www.info-kmu.com.ua/2013-11-21-000000pm/article/17028718.html>.
7. Формування ефективних механізмів управління в умовах пріоритетності знаннєвої компоненти економічного розвитку / [Вдовенко С. М., Рогова О. В., Савченко В. Ф. та ін.]. — Ніжин : ФОП Лук'яненко В. В. ТПК «Орхідея», 2013. — С. 300—309.

REFERENCES

1. Rohova, O.V. (2013), «Development of Euroregional cooperation on the basis of public-private partnership», *Investytsii: praktika ta dosvid*, vol. 6, pp. 58–63.
2. Mikula, N. and Tolkovanov, V. (2003), *Transkordonne spivrobotnytstvo* [Crossborder cooperation], Kramar, Kyiv, Ukraine.
3. Rohova, O., Vdovenko, S. and Vdovenko, U. (2012), *Transkordonne spivrobotnytstvo: yevrorehion «Dnipro»* [Crossborder cooperation: Euroregion «Dnipro»], Desna Polihraf, Chernihiv, Ukraine.
4. Rohova, O.V. (2013), «The economic development of regions of Ukraine on basis of realization of euroregional cooperation», Thesis abstract for Cand. Sc. (Economics), 08.00.05, Kyiv, Ukraine.
5. Vdovenko, S. (2013), *Rehionalne upravlinnia* [Regional management], FOP Lukianenko, V.V. TPK «Orkhidea», Nizhyn, Ukraine.
6. The official website of Government of Ukraine / Draft State Strategy of regional Development up to 2020 available at: www.info-kmu.com.ua/2013-11-21-000000pm/article/17028718.html (access March 20, 2014).
7. Vdovenko, S.M., Rohova, O.V., Savchenko, V.F. et al. (2013), *Formuvannia efektyvnykh mekhanizmv upravlinnia v umovakh priorytetnosti znannievoi komponenty ekonomichnoho rozvytku* [Formation of effective mechanisms of control in terms of priority knowledge components of economic development], FOP Lukianenko V. V. TPK «Orkhidea», Nizhyn, Ukraine.